

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Idetartozó lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona. Fél évre . . . 4 korona.

Egyes szám ára . . . . . 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . 12 fillér.

Nyilttér sora . . . . . 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Márczius idusán.

Lezajlottak a márcziusi ünnepek is. Bár nagy időköz, egy egész emberélet választ el bennünket a 48-iki eseményektől, azokat most sem felejtjük el a magyar nemzet, hanem évről-évre megújuló kegyelettel áldoz a legendás idők emlékezetének, a mikor a nemzeti hősök kikeltek és sikra szállottak az ismeretlenség homályából és a távolság ködével csak nő az a glóriás fény, a mi homlokukat övezi a késő utókor szemében.

Márczius idusa volt a kiinduló pont. Innen kezdődött a mozgalom csirája kibontakozni, innen kapta meg az első lökést s ez az első lökés jelentékeny, mert a gondolat szabad kifejezése a sajtóban: a sajtószabadság, márczius idusán született meg Magyarországnak.

Márcziusi szellők lobogtatják most is a trikolort, a magyar nemzet jelvényét és azok lobogása mellett új meg új életre kél a nemzeti lelkesedés.

Rimaszombat városa, megyénk székhelye mindig kivált hazafias szellemével és az első között volt, a mikor nemzeti eszméért lelkesedni, vagy ünnepelni kellett.

Márczius 15-ike évtizedek óta olyan Rimaszombatban, mint az ünnepnap.

Az iskolák, a társaságok, a község mind kiveszik a részüket az ünnepségből.

Kezdődik a reggeli órákban az elemi iskolákban, folytatódik délelőtt a polgári leányiskolában. Délután a főgimnázium ifjúsága testületileg körüljár a városban, Tompa szobrát megkoszorúzza s a főgimnázium tornacsarnokába szokott összegyűlni rengeteg nép a nagyszabású ünnepségre.

Estefelé a tamásfalvai Petőfi egylet ünnepel.

Este azután a társaskörökbe gyűlnek a férfiak közvacsorára, a hol a fehér asztalnál ékesszavú szónokok hirdetik a márcziusi ünnep dicsőségét, a melyen hasadozni kezdett a magyar szabadság hajnala.

A középületeken lobogó leng s az ünnepelő nép ezen a napon testvért lát polgártársában.

A közös szabadság örömpirja ott ra-

gyog a gyermektől az aggastyánig mind-egyik arcán.

A most lefolyt ünnep is méltó volt az előző évek ünnepléséhez, nem maradt hátra azok mögött sem méretekben, sem hangulatban, sem lelkesedésben.

A mely nép hatvannégy esztendő lefolyása után is ilyen lelkesen tudja ünnepelni a szabadság születése napját, annak jövője felől nincsen okunk kétségbeesni, legyenek bár küzdelmeink folytonosak, ne lássék bár csak a messze jövőben annak a reménysége, hogy a teljes szabadság megvalósuljon valaha.

De most átadjuk a szót a krónikásoknak a kik hiven referálnak az ünnepek lefolyt részleiről idő- és sorrendben.

Hagyományos szent lelkesedéssel ünnepelte a **kath. olvasóegylet** is a szabadság emléknapját. Ebből az alkalomból márczius hó 14-én este ünnepi közvacsora volt az egylet disztermében, a melyen 70—80-an jelentek meg.

Az ünnepélyt a himnus eléneklésével kezdték, a melyet Váry János elnök harmoniumon kísért.

Az első fogás után Márkus László egyleti jegyző szólott, aki nagy gonddal kidolgozott s mély gondolatokat tartalmazó beszédben igaz magyar lelkesedéssel méltatta az ünnep jelentőségét. A szó beszédből hozzuk a következőket:

„Hatvannégy év múltán itt vagyunk a jelenben. Élünk és haladni akarunk, tényleg azonban csak tengődünk.

Multunkban vajmi kevés az öröm, jövőnk kecsgetés reménye csak ködlatyokképpen át halványan föl-föltündező lidérczény.

Ipari, kereskedelmi és közgazdasági téren folyton gyengíteni, nemzeti erőnket sorvasztani, kínos verejtékekkel szerzett garasainktól oktalan hatalmi törekvések és tévelygések támogatására megfosztani igyekeznek, hogy valószínűsítsék azt az aulikus feltölgést, miként a nemzet még mindig felső vezetésre szorul, magától még nem bírja követni azt, mi javára válhatik.

Hát ez nem igaz! Nagykoru ez a nemzet s nem szorul semmiféle gyámkodásra,

Tény, hogy közjogilag kötve vagyunk, de kezünk egyébként szabad s attól függ jövőnk, hogy ezt a szabad kezét mikép használjuk fel.

Az idő méhe viselő. Nemzetünk ege nem derűs, a felhők — felhőkre tornyosulnak, vaj ki tudja, mikor ezikázik végig a villám és sok keserűséget, multak hibáit elsodró hatalmas zápor elültével feltűnő ragyogó szivárvány fénye mellet mikor derül ki egünk.

Eppen ezért, 1848. márczius 15-ének és az azt követő időknek eseményein okulva, hulljanak le közöttünk a politikai pártoskodás korlátai és válaszfalai, magyar és magyar között ne legyen különbség, legyünk egyek, legyünk mindannyian igaz magyarok, mert csak így fogjuk megvalósítani a 64 évvel ezelőtt hirdetett, de még most is csak a jövő ígérteit képező

hármasszent ígét: Egyenlőség, Testvériség, Szabadság!

Legyünk egyek, legyünk testvérek és akkor szabadok is fogunk lenni.

Tartsunk össze, nemzeti jogos követeléseink, ősi jogaink védelmére egy táborba gyülekezzünk, álprótétáknak, a széthúzás, visszavonás magvát közénk hintő hitvány bérenczeknek ne üljünk föl soha!

Ha megértjük egymást, ha összetartunk, a poklok kapui sem fognak erőt vehetni rajtunk, mert — a költő szavaival élve:

„A porszem, mely csak magában áll,
Eltűjja egy kis szellő, egy kis lehelet,
De ha összeolvad, összenő

S a porszemekből szikla alakul:
A förgeteg sem ingathatja meg.”

Az izletes vacsora alatt, a melyet Takács János őrmester készített, szebbnél-szebb hazafias köszöntők hangzottak el. Legelsőnek Váry János elnök emelkedett fel, a ki megható beszédben emlékezett meg a hős, hazát szerető honvédekről, éltette a még közöttünk élőket, különösen a vacsorán is jelen levő ősz Teleki bácsit, a ki végig küzdött a szabadságharcot. Szép beszédet mondottak még Hajdu Ernő és Zsuffa Kálmán. *Bencsik Sándor* a magyar sajtó munkását s az ünnepi szónokot, id. *Rábely Miklós* pedig a missziót teljesítő kath. egylet vezetését köszöntötte fel.

Az állami elemi fiiskolában az ünnepély azzal vette kezdetét, hogy az összes növendékek Váry János harmonium kísérete mellett elénekeltek a Himnusz. Utána szavalt Halász József 4-ik oszt. tanuló, majd az 5—6-ik osztály növendékei Váry János vezetésével a „Talpra magyar” t énekeltek összhangzatosan (kettős hangon). Ezután Kovács Gyula 6-ik oszt. tanuló elszavalta Petőfi „Nemzeti dal”-át. Ezt követte az ünnepély központja: Bodor László alkalmi felolvasása. Végül még elénekeltek az összes növendékek a Szózatot. — Miután még Törköly József igazgató megköszönte a megjelent szép számú közönségnek a szives érdeklődést, az ünnepély véget ért.

Az állami elemi leányiskolában az ünnepély 1/4 10 órakor kezdődött a Himnusz eléneklésével. *Matolcsy Pál* igazgató üdvözölte a vendégeket, kik szives megjelenésükkel emelték az ünnepet. Majd *Iustitória* Mária taritónő, a növendékek szellemi képességéhez mért keretekben ismertette a nagy nap és ezt követő idők történetét, intve őket a haza mindenekfelett való szeretetére. Felolvasása mindvégig lekötötte hallgatóságát figyelmét. Az ünnep további műsora a következő volt: Szavalt: Tóth Bella és András Margit I. oszt. növ. — Énekkar. — Szavalt: Jurecska Anna és Czákó Margit II. oszt., Vall Margit III. oszt. növ. — Énekkar. — Szavalt: Steiner Katalin és Musotter Margit IV. oszt. növ. — Énekkar. — Szavalt: Mács Erzsébet V. oszt. és Kezsár Erzsébet VI. oszt. növ. — Szózat. — Végül *Matolcsy Pál* igazgató megköszönte a megjelent szülők és érdeklődők szives figyelmét, melylyel az ünnepély lefolyását kísérték, biztosítván róla mindnyájukat, hogy

az iskola legfőbb igyekezete a gyermekek hazafias irányu nevelése.

A polgári leányiskolában d. e 11 órakor kezdődött az ünnepség. *Krausz* Elza önképzőköri elnök szép megnyitó és záróbeszédet tartott. *Molnár* Aranka felolvasásában a magyar nők szerepét fejtegette a szabadságharcban; felolvasása hatásos és tetszetős volt. — *Komárom* Etelka és *Altstädter* Margit szavaltak jó előadással *Lampérth* Gézától és *Ábrányi* Emiltől. Igen sikeres volt *Kolbay* Matild zongorajátéka „Alföldi zeneképek” cím alatt. A nehéz darabot nüanszaiban is teljes precizitással adta elő és zajos tapsviharban nyilvánult a közönség tetszése. Az énekkar három számmal szerepelt s különösen „Páris ifjai” *Verdi* klasszikus darabja keltett föltűnést s méltán dicsérte a jó karvezetést. *Ábrányi* melodramáját: „Mi a haza?” *Adorján* Magda szavaltá átérzéssel és jó hangsúlyozással, a zenei részt *Cziner* Márta ügyes játéka szolgáltatta. A minden részében fényesen sikerült ünnepélyen az énekkar *Matolcsy* Pál vezetésével excellált, s az ügyes, tapintatos rendezés *Bibó* Erzsébet tanítónő érdeme volt. — A szépszámú közönség délben oszlott szét a sikerült ünnepségről.

Az egy. prot. főgimnázium ifjúsága két ízben is áldozott a márcziusi eszmék és hősök emlékének. Reggel 8 órakor a „Pósa önképzőkör” *dr. Wallentinyi* Dezső tanár elnök vezetése alatt tartott díszülést a következő program szerint:

1. „Hymnusz.” Énekelték a növendékek.
2. Elnöki megnyitó. *Löcherer* Géza ifj. elnök, VI. oszt. tan.
3. „Talpra magyar.” *Németh* Pál VI. o. t.
4. „A női szeretet”, jutalmazott novella. *Árvai* György VI. o. t.
5. „A bilincs”, *Petőfitől*. Szavaltá *Komorny* Lajos VI. o. t.
6. „Márczius Idusán”, *Ábrányitól*. Szavaltá *Hoselitz* Zoltán V. o. t.
7. Bezáró. Tartá *dr. Wallentinyi* Dezső tanár-elnök.
8. „Szózat.” Énekelték a növendékek.

A díszülést *dr. Wallentinyi* Dezső lelkes, hazaszeretetre buzdító szavai zárták be, a ki is ez alkalommal kiosztotta a Pósa Önképzőkör pályázatain nyert díjakat.

Délután fél 3 órakor gyülekezett a főgimn. ösσης ifjúsága a Tompa-téren, a hol a „Tompa önképzőkör” tagjai beszéd és szavaltat kíséret mellett megkoszorúzták a kiváló költő szobrát. Innen szép rendben vonult a főgimn. tornacsarnokába, a hol már óriási közönség — teljesen betöltve a hatalmas termet — várakozott.

A hymnus elénekélése után *dr. Veress* Samu főgimn. igazgató lépett az emelvényre s a következő hatásos szavakkal nyitotta meg az ünnepélyt:

„Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Hazafias örömmel üdvözlöm önöket mindnyájukat, a legszebb és legnemesebb nemzeti eszmék születésének 64-ik évforduló napján! Üdvözlöm főgimnáziumunk tanuló ifjúsága és Tompa önképzőkörre nevében azon nemes tényekért, hogy megjelenésükkel nemcsak szerény ünnepélyünk külső fényét emelték, de ezáltal meg is tisztelték ifjúságunkat.

Nekünk, tanároknak élethivatásunk és szent feladatunk az, hogy e falak között a tudományok ápolása mellett az egyenlőség és testvéri szeretet igéit hirdessük, — nem is teszünk különbséget ember és ember között, mindemellett, azt hiszem, a mai nap szent emlékeit nem sértem meg azáltal, ha üdvözlőnknek meleg sugárát elsősorban azokra hintjük, a kik itteni megjelenésük által áldozatot hoztak, midőn egy pillanatra félretették a kenyérkereső eszközöket s a munka oltárától a hazafias érzelmek oltára elé léptek s ezzel bebizonyították azt, hogy szívökben ép oly tiszteltre méltó szentség a haza, mint a mindennapi kenyeret adó munka.

Az az oltár, melyet ma itt felállítottunk: a hazafiság oltára. Nem kézzel fogható, nem szemmel látható oltár ez, — csupán idea. Egy idea, egy symbolum, mely mint érzelem bennünk lakik, szívünkben él. A régi világszemlélet szerint nemzetünk apraja-nagyja dalban, szóban s ha kellett hősi tettekben ez idea előtt leborulva fejezte ki honszerelmét. Ma már a bámulatosan fejlődő élet forgatagából új világ-

szemlélet bontakozott ki, mely felépítette az ideális honszeretetet iker-oltárát s annak idealizmusát, mint egykor Isten az ő szent lelkét az általa teremtet emberbe: a munka oltarába lehelte.

1848 előtt a verejtékező s kezök munkájával a létért küzdő milliók előtt a symbolikus hazaszeretethez oltára nem létezett; olyan forma monopolium volt ez is, mint a többi politikai és társadalmi jogok összessége a nemesi rend birtokában.

Ma már a haza szeretetének joga a népek közös birtoka. A napszámosnak szeretni és féltetni a hazát ép oly joga és kötelessége, mint a százezrekkel vagy milliókkal bíró arisztokratának. A márcziusi napoknak örök emlékezetét az biztosítja, hogy a hazaszeretet templomának ajtait a felszínre került eszmék megnyitották a népek milliói számára s oltárt adtak azoknak is, a kiknek e hazában egy talpalatnyi birtokuk sem volt.

Ez az oltár a munka oltára.

Minden igaz magyar ember szívében két eszménykép van bezárva: az Isten és a Haza. Az Istenhez őszinte és becsületes lélekkel imádkozik, — a hazáért őszinte és becsületes lélekkel dolgozik.

A világ fejlődésének története kézzelfoghatóan bizonyítja azt, hogy csak azoknak a népeknek van hazája, a melyek dolgozni tudnak, szeretnek és akarnak s ennek az igazságnak konzekvenciája az, hogy a márcziusi eszmék nemcsak a fizikai erőket frissítették fel, hanem megtermékenyítették az ember szellemi erőit is, s ezek nyomán szédítő mélységekbe hatolt a tudomány, alig látható magasságokat ért el a művészet, az egész föld kerekességét behálózta a kereskedelem s mind e konzekvenciák összesűrűsödnek abban az ezentul már soha nem dönthető igazságban, hogy a haza fundamentuma: a munka. Eszt a fundamentumot ott építik a pázsitos mezőkön, a gabonát termő földeken, az iparosok műhelyében, a kereskedők áruraktárában, a tisztviselők hivatali szobájában, a szellemi munkások íróasztala mellett, a művészetek csarnokában — és első sorban és mindenek telett: az iskolákban!

Nem sablonos szokás tehát az, hogy emez átalakulásokat létrehozó márcziusi eszméket megünnepeljük.

Midőn a hullámzó évfolyamok során mintegy ritmikusan ismét és ismét rügybe szökken a természet, úgy kelnek életre a lélek tavaszán a köszönet és hála érzelmei azok iránt, a kik a márcziusi eszméket kivívták.

Midőn tehát én ismételve meleg üdvözlőmet s hálás köszönetemet fejezem ki azért, hogy a hazaszeretethez e falak közt felállított oltára előtt megjelentek mindazok, a kik saját sorsuk intézésében szabadok, a jogok élvezetében s kötelesség teljesítésében egyenlők s a hazaszeretet érzelmeiben testvérek: ünnepélyünket megnyitottnak nyilvánítom.

Az ünnepély következő műsor szerint folyt le:

1. „Hymnusz.” *Pásztor* Gyula tanár vezetése alatt előadta az ifj. énekkar.
2. Elnöki megnyitó, tartotta *dr. Veress* Samu önképzőköri elnök.
3. „Nemzeti dal” *Petőfitől*. Szavaltá *Frenyó* Dezső VII. o. t.
4. Alkalmi beszéd. Pályadíjat nyert dolgozat. Felolvasta *Körösy* József VIII. o. t.
5. „A századik”, *Ábrányi* Emiltől. Szavaltá *Eisele* Ottó VII. o. t.
6. a) „Bordal” *Bánk-bánból*; — b) *Kurucz* nóták *Pásztor* Gyula tanár vezetése alatt előadta az ifjúsági énekkar.
7. „A koldus”, *Ábrányi* Emiltől, szavaltá *Wuffka* János VII. o. tanuló.
8. Ária, *Alexander* Stradellától. Zongoracellós. Előadták: *Veress* Samu (zongora) és *Wuffka* János (cello) VII. o. tanulók.
9. A pályázatok eredményének kihirdetése s a jutalmak kiosztása, melyet *Dr. Veress* Samu a következők elmondása közben osztott ki:

A köznevelődési egyesület adományából 20 koronát nyert alkalmi beszédért *Körösy* József VIII. o. t.
Ugyanabból 13 koronát *Holzmann* János VIII. o. tanuló.
A helybeli Polgári Olvasókör 20 koronás adományát *Varga* Lajos VII. o. t. nyerte „II. Rákóczi Ferencz és szabadságharcza” című tanulmányaért.

A *Basilidesz*-féle 20 koronás díjat *Márkus* Miklós VIII. o. t.

A *Bodor* Dezső emlékére tett 16 kor. díjat *Angyal* Kálmán VII. o. tanuló kapta „Elmaradt lakoma” című eredeti elbeszéléseért.

A támasfalvai *Petőfi*-egylet 10 kor. díját alkalmi beszédjével *Varga* Lajos VII. o. tanuló nyerte el.

A *Szabó* Erzsike emlékére tett alapítvány kamatát 8 K-t *Körösi* József VIII. o. t. nyerte.

Sikerült szavataikért jutalmat nyertek a köznevelődési egylet adományából: *Frenyó* Dezső, *Eisele* Ottó, *Wuffka* János 10—10 koronát.

A *Soós* Jenő emlékére *Soós* Ferencz ur és neje által tett alapítvány 40 kor. kamatából külön jutalmat nyertek szorgalmukért: *Faluba* Gusztáv VIII., *Angyal* Kálmán VII., *Miscecska* Bernát VII., *Hiszó* János VII. o. tanulók 10—10 koronát.

*Dobrán*szky János táncztanító ur 40 kor. adományából *Diószeghy* Pál VIII., *Frommer* Lajos VIII. o. t. dolgozataikért, *Gyurovics* János VI. és *Dobos* Béla V. o. t. pedig szorgalmukért kaptak 10—10 koronát.

A *Baksay* István és neje *Süteő* Teréz urnő aranylakodalmi alapítványa, egy takarékpénztári részvény helybeli tanárok fiai számára lévén adományozva, ennek 60 kor. osztaléka sorrend szerint *Lenner* Ödön II. o. t.-nak adatott.

Dicséretben részesültek pályaműveikért *Bár*csi István VIII., *Eisele* Ottó VII. és *Pogány* István VII. o. t.

Ezek után a tanári kar hálás köszönetét tolmácsolva a fentemlített nemeslelkű adakozóknak adományaikért, melyekkel egyfelől a jelen hazafias ünnepély fényét emelték, másfelől a tanári karnak nagy munkájában segítségére jöttek, — s az irántuk való hálás emlékezetet a tanuló ifjúság lelkére kötve, a hazafias ünnepélyt bezárja.

A gyönyörű, fényesen sikerült ünnepség a *Kossuth*-dal éneklésével nyert befejezést.

Rímamásfalván a *Petőfi*-egylet hazafias ünnepélye is nagy közönség részvétele mellett folyt le, hol *Varga* Lajos VII. o. gimn. t. tartott alkalmi felolvasást.

A kaszinóban. Városunk intelligenciájának mintegy 60 tagját láttuk a fehér asztalnál, melynek fején *Bornemisza* László főispán, *Lukács* Géza alispán, *Medveczky* Sándor közjegyző, *Czinke* István, *Gyürky* Pál, *Kolbay* Sándor foglaltak helyet. Az első tószót *Lukács* Géza alispán mondta, a mely beszéd így hangzott:

Mélyen tisztelt Uraim!

Az 1848-ik év márczius 15-iki eseményeiről lángoló, szívet és lelket emelő szónoklatokat örömmel hallgattunk már meg. Elmondott sokszor, hogy a sajtó bilincseinek lehullása, a jobbágság röghöz kötöttségének megszüntetése, a közteher viselése, szóval a szabadság, egyenlőség és testvériség megvalósulásának hajnalpirkadása e nagy nappal szerves összeköttetésben van.

Hazafiasak, sőt szükségesek valának e lángoló szónoklatok különösen az elnyomatás szomorú korszakában, midőn magát az eltiport magyarnak kisírni is csak a legbizalmasabb rokoni és baráti körben volt szabad, mert e szónoklatok az együvé tartozandóságot, a nemzeti kötelékeket voltak hivatva még szorosabbá fűzni, erősíteni a csüggedőket s lelket önteni a tétovázókba; és én hiszem, hogy e lelkes szónoklatok nagyban erősítették nemzetünk fiai, és hogy azoknak nagy hatásuk vala magánál az 1867-es kiegyezésnél is.

De ezen hatás csak az előkelőbb, a műveltebb osztályoknál fészkelte meg magát. Én mint serdülőfélben levő gyermek jól emlékszem egy színmagyar öreg parasztra, ki midőn az alkotmány visszaállításáról értesült, a falu népe előtt azt magyarázta, miként a jobbágságot a császár szabadította fel, most pedig már „laps az uraknak, győzött a magyar, megadott *Ferencz* József mindent,” s a falu népe reá mondta az áment! Tehát az egyszerű föld népe nem a nemzet legjobbjai felbuzdulásának, hanem a császár kegyének tulajdonítá saját viszonyainak átalakulását, sőt a nagy eseményeket követő 20 év multán is magát tartá — ellentétben az ugynevezett főrendi és középosztálybeliekkel „magyarnak”, kinek *Ferencz* József adott meg mindent. — Én abban a hitben vagyok, hogy né-

pünk alsó rétegeinél — sajnos — most is ezen balhiedelem él.

Az emberi nem hivatása a fejlődés, mint mondják — és igaz is — a fejlődés stagnálása egyenlő a visszamaradással. Tagadhatatlanul fejlődött nemzetünk is, csak a vak nem látja, hogy 40—50 év alatt a tudás, a műveltség, a gazdasági előhaladás mezején mily óriási az előnyös változás; ámde azt sem tagadhatjuk, hogy e haladásnak fattyuhajtásai szintén erősen felburjánzódtak. Hol vannak az ősi jó erkölcsök, az Istenben való bizalom s az ő rendelkezésében való megnyugvás? Avagy nem látjuk-e a sanda irigységet: a rossz értelemben, a szociálistikus tendenciákat, melyek oly szomorú világításban tüntetik fel a gazdag alföld földosztásra éhes lakóit; és elkerülte volna figyelmünket a kosmopolitista világnézet, mely kiirtja a nép szívéből amaz aranyigazságát a költőnek, hogy: a nagy világon e kívül nincs hely a magyar számára!?

Elismerem, hogy e pohárköszöntőnek tenorja nem márczius 15-iki hangulathoz való, de azt is tudom, hogy a hangzatos beszédek kora rég lejárt. Hajdan — midőn a férfibátorság és vitézség dönté el az ütközetek s nemzetek sorsát — elődeink világrengető hős tettekre valának teremtve. Atillát Isten ostorának keresztelél el Róma; Botond Bizantz kapuit törte be, Nagy Lajos Olaszországot, Mátyás Ausztriát remegtette meg, s mit mondjak a Báthory, Bethlen, Bocskay, Thököly és Rákóczy Ferencz fegyvertényeiről? Ámde a daliás kornak örökre vége szakadt; a golyószórók és mérföldekre működő ágyuk hatalma megsemmisíté ezeket.

„Sietős munkája vagyon a világnak, — Mindenki fur, farag, kalapál, fut, fárad” írja Arany László gyönyörű költeményében. Ez a jövő életnek az alapja. Ha a nemzetek sorában mi is élni, haladni akarunk, ha Árpád apánk örökét utódainknak biztosítani óhajtjuk, keblünkre kell ölelni, szíve érzelmeiben magyarrá kell tennünk Hunnia lakóit; dolgozni, munkálkodni kell az élet göröngyös mezején, megbecsülni a jóra való munkás kezeket, bármi módon keresi is a kenyeret, mert minden pálya dicső, ha belőle hazánkra derül fény.

Adja a magyarok Istené, hogy ezen eszmék nemzetünk minden egyes tagjánál erős gyökereket verjenek, s ha ez így leend, úgy nem kell félnünk a jövőtől, s önérettel hangoztathatjuk a gyászos idők kedvelt nótáját, hogy: „Árpád apánk ne féltsd ősi nemzeted, Nem vész az el, ha eddig el nem vészett.”

Ennek a mi szívből szeretett, drága vérral szerzett és annak árán megtartott kedves magyar hazánknak boldogulásáért üritem e pohárt, melyet időtlen időig tartson fenn a felettünk örökös isteni gondviselés által megáldott önzetlen honszeretet.

Eljen a haza!!!

A nagy figyelemmel hallgatott szép beszéd után dr. *Baksay* Dezső — a kaszinó gazdája — az életben lévő 48 as honvédeket köszöntötte föl s utánna *Czinke* István és *Gyürky* Pál mondtak nagy tetszéssel fogadott pohárköszöntőt.

Az „Otthon Társaskör”, mely tudvalevően csak a múlt esztendőben alakult meg, de ezen rövid idő alatt is erős kulturintézményre fejlődött a tagok hathatós támogatása révén, ez idén először gyűlt össze, hogy meggyujtsa az emlékezés fátylatúját s hirdesse a márcziusi tenséges eszméket s ápolja azon hősök emlékét, kik nem haltak meg soha, a kik élni fognak, amíg egy magyar él a földön.

A Társaskör tagjai a „Hungária” disztermében gyűltek össze igen szép számban. A választmány előzetesen *Pásztory* Gyula főgimn. tanárt kérte fel az ünnepi beszéd megtartására, a ki az első fogás után szólásra emelkedve, szónoki lendülettel mondta el tetszéssel és helyesléssel fogadott hatásos és lelkes beszédét:

Tisztelt Uraim!

64-szer került meg immár öreg Földünk a napot azóta, hogy annak Magyarországnak nevezett tenyérnyi felülete fölött a magyar nép szívének hatalmas összedobbanásától szétszakadoztak a sötét, komor fellegek s kisütött hangyaire, völgyeire, bérceire és rónáira a szabadság szent napja. — 64 év csak röpke pillanat az idő végtelenségében, de rendkívül számottevő idő egy nemzet életében, különösen ha

az illető nemzet ezalatt évszázadokat él át. Már pedig mi évszázadokat éltünk át ez idő alatt, még pedig úgy, hogy egymást váltották fel a diadalmos küzdelemnek s a gyászos szenvedésnek éveit, a melyek hatása alatt, vagy nemzetünk életerejébe vetett erős hittel, bizakodva gyűltünk össze, vagy pedig gyászbaborult szívvel sirattuk alkotmányos szabadságától megfosztott hazánkat s már-már megrendült jövőjébe s a Gondviselés igazságosságába vetett hitünk...

Igen tisztelt Uraim! 1848 márczius 15-ike örökre a mi legszebb s legnagyobb nemzeti ünnepünk lesz, mert megünneplésére nem külső formalitásból vagy megszokásból, hanem valószínűségi lelki szükségletből gyűlünk össze, hogy felujtsuk ama nagy napnak az emlékezetét, a melyen Magyarország százados bilincseit összetörve ujjaszületett a szabadság, egyenlőség, testvériség hármasságában s hogy kegyelettel adózzunk az e napot követő dicső küzdelmünk ama kimagasló nemes alakjainak, akik az egyenlőség és testvériség, az emberiség eme legmagasztosabb eszméinek örökre élő hősei voltak, mert bár vértanui halált szenvedtek elveikért, de aztán a szabadságért lelkesülő, a szabadságért élő minden honfi lelkében feltámadtak, hogy örökre glóriásan ragyogva tündököljenek előttünk, valameddig Magyarország állni fog s a míg a keblekben magyar szív dobog! — S épen ez egyetemes jelentőségénél fogva e nap nem lehet csupán egy párt ünnepe. Nem, e nap az egész nemzet ünnepe; mert kell, hogy e nap mindnyájunk lelkében azonos hurokat rezdítsen meg; kell, hogy e napon lelkünk magasan kiemelkedjék az élet szürke köznapiságából egy magasabb légkörbe, melyben a legideálisabb tisztaságú emberieszmék lebegnek; kell, hogy e napon elsimuljanak az egyének, a pártok között fennálló ellentétek; kell, hogy mindnyájunk lelke egyesüljön egy érzelmeben: közös édes anyánk szeretetében s hogy mindnyájunk szíve ellenállhatatlan erővel összedobbanjon ama szent törekvésben, mely hazánk függetlenségén, szabadságán munkálkodik törhetetlenül.

Hogy mit jelent nálunk 1848. márcz. 15-ike, bizonyára felesleges részletesen taglalnom. Elég csak futólag megemlítenem, hogy napja a szabadság káprázatos fényű jegyében tűnik fel, mely után buzgó imádság epedett százezrek ajakán! Alig van ország, mely annyi s oly retentő vihart állott volna ki, mint hazánk. Beékelve a polgárisultabb „nyugat” és a civilizálatlan, félvad „kelet” közé, századokon át veri vissza a keleti hordáknak a civilizáció elleni támadásait, s századokon át hozott tengernyi véráldozattal tudja csak megtartani e földet, melyen „... élünk és meghalunk kell.” Az emberi kultúrának hozott e határtalan áldozatokat sohasem becsülték meg a kulturálatlanok, sőt közvetlen szomszédjai, különösen az osztrák mindenáron igyekeztek szabadságától megfosztani hazánkat, amit bizony a magyarság ősi átká, a visszavonás és pártoskodás végzetesen elősegített. S hogy ez átkos végzet nem teljesedhetett be, azt nemzeti küzdelmeinknek, szabadságharcainknak köszönhetjük. E szabadságharcok közt legkiválóbb az 1848—49-iki. Igaz, hogy rengeteg vérral öntöttük a vérszomjazó földet, de hát az eszmék utját mindenütt vér jelöli. A keresztyénség magasztos eszméinek terjedése nem-e vértüredék nyomán történik? A civilizáció szent nevében mennyi vér, mennyi köny fakad napjainkban is! Vagy az emberi szabadság ideális eszméi nem borították-e vérral a világ minden táját?

1848. márcz. 15-dikén nem folyik a vér; a szabadság napja békés, mosolygó arcokra süt le, a vértől kivívott diadaltól örömmámorban uszó tömegre. E napon a szabadság igéző erejétől illetett szívek összedobbantak az egyenlőség, e legideálisabb emberi eszme sugallatára s a szívek e harmonikus összedobbanásának következménye volt az osztályokat és felekezeteiket egymástól elkülönítő válaszfalak s az új idők szelleméhez méltatlan, az embert az embertől elválasztó kiváltságok összeomlása. De felszabadul e napon a gondolat is, mely bilincsekbe verve sorvadozott hosszú időn át s a szabad sajtón megjelenik Petőfi riadója, hogy végig szárguldjon az ország s hatalmas hangjával új életre hívja a nemzetet!

Igen t. Uraim! Amidőn tehát nyilván megállapíthatjuk azt, hogy 1848. márcz. 15-ike megindítója mindama nemes irányú mozgalmaknak, amelyek hivatva voltak megalkotni azt az alapot, a melyen a modern Magyarország hatalmas épülete a hazaszeretet serkentő szózatára kitartható, közös, ernyedetlen munkával felépíthető, önként felmerül az a kérdés, vajjon eljutottak-e a 48-as eszmék az őket megillető magaslatra, érvényesültek-e, vagy pedig hiába sorvadozik, ész, erő és szent akarat egy átok súly alatt?

A kérdés első felére habozás nélkül nemmel felelhetünk. Tekinthejtük-e ugyanis szabad, független, önálló államnak azt, mely a külállamokkal ügyeit és pénz és hadügyét nem irányíthatja önállóan? Amely még azt sem vivhatja ki, hogy a hadseregnek a megfelelően magyar földön levő részét, melyet a quota arányában ez ország népe tart fenn verejtékes munkájával összehozott számtalan millióval és töménytelen emberanyaggal, önálló államiságunknak megfelelő jelvényekkel és vezényleti nyelvvel ruházzák fel? Bizonyára: nem. Vagy érvényben van-e az egyenlőség és testvériség szent ígéje ott, a hol a felekezeti és társadalmi surlódások napirenden vannak? A felelet ismét csak az: nem!

Akkor hát hiába volt annyi kiváló emberiség nagyjai között is kimagasló helyet elfoglaló férfiu erejének és tudásának teljes megfeszítésével végzett önzetlen küzdelme? Hiába nemzetünk szinte példátlan véráldozata, melyet az 1848. márcz. 15-ikét követő világtörténeti eseményekben hozott örök példaképen az emberiség egyeteme előtt a teljes emberi szabadság oltárára? Nem! Bizonyára nem!

Mert igen t. Uraim, a legkiválóbb, az egész emberiséget érdeklő eszmék elterjedésére is bizonyos időre van szükség, ép úgy, mint bármily természeti tűnemény lefolyására; megvalósulásukra pedig feltétlenül szükséges, hogy minden tényező harmonikusan játszódjék össze. Épen azért, amidőn a márcziusi eszmék érvényesülésének utját kutatjuk, figyelembe kell vennünk mindama világtörténeti eseményeket, melyek ez eszmék teljes diadalát meggátolták. Mert ezek figyelembevétele mellett szent meggyőződéssel állíthatjuk, hogy a márcziusi eszmék diadalért vívott heroszi küzdelem nem volt hiabavaló, mert megmutatta nekünk s az egész világnak is azt, hogy az összetartásban rejlő hatalmas erő mily világra szóló jelentőségű alkotásokat létesíthet, míg a széthúzás, visszavonás és egyenetlenkedés a világrendítő erőket is képes megsemmisíteni.

Amidőn tehát a teljes emberi szabadság örökszép márcziusi eszméin lelkesedünk, vésztük figyelembe jól a történet tanításait, okuljunk a múlt példáin! Soha se álljunk egyéni vagy pusztán pártérdek szolgálatába, mert az érvényesülési törekvések és a kicsinyes pártharcok közepette eltűnik az ország igazi érdeke, ki mondhatatlan kárára szeretett magyar hazánknak. Soha se csatlakozzunk a megalkuvásnak, a lemondásnak politikájához, a mi a nemzet visszatejlődésével jár, hanem önzetlenül, lelkünk legjobb erejével legyünk azon, hogy az egyenlőség szent elve megvalósuljon nálunk, hogy ne csak a kötelességek teljesítését kívánjuk meg mindenkitől, hanem a jogokat is kiterjesszük mindazokra, a kik az emberi jogegyenlőség alapján azt méltán követelhetik maguknak. Lebegjen előttünk mindig égi jelige gyanánt ama kijelentés, hogy ne azt keressük embertársainknak, a mi elválaszt tőlük, hanem azt, a mi összehoz velök, mert a történelem tanulásaiból levont törhetetlen meggyőződésem az, hogy csak a magunk erejére támaszkodó, vállvetett, önzetlen közös munkálkodással juthatunk el ama — mindnyájunktól hön óhajtott — magaslatra, a melyen sziklaszilárdan áll a teljes emberi szabadság minden áldásában részesülő boldog, megelégedett néptől lakott édes hazánk, a szabad, független, nagy Magyarország!

Majd dr. *Csernay* Dániel az egységes magyar társadalom megerősödésére, Dr. *Vitt* Sándor az egyetértés és szabadság eszméjének megvalósulására emeltek poharat. A hangulat mindvégig lelkes volt. A társaság a késő éjjeli órákban oszlott szét.

A rimaszombati polgári olvasóköri a város hazafias polgársága hagyó-

mányos szokásaihoz hiven ünnepi beszédek, hazafias dalok s közvacsora keretében ünnepelte ez alkalommal a márcziusi nagy eszmék emlékét. Az ünnepély igen látogatott volt s mindvégig lelkes hangulatban folyt le.

A szónoklatok sorát az ünnepély felkért szónoka: *Simon* Mihály református lelkész nyitotta meg. Kezében a márcziusi ünnepi serleggel a haza felvirágzására, boldogabb jövőjére mondott nagy tetszéssel fogadott, számos éljenzéssel és helyesléssel kísért nagyhatású lelkes beszédet következőképen:

Mélyen tisztelt Uraim! Midőn ez ünnepélyes alkalommal — a személyemet ért kitüntető bizalom folytán — e helyen szólni bátorkodom, — megvallom, — nem minden tartózkodás és aggodalom nélkül teszem azt. Hiszen azokat az eszméket és gondolatokat, melyek e nappal szoros kapcsolatban vannak, oly sokféleképen s annyi változatban hallottuk már elbeszélni, ünnepi szónoklat tárgyává tenni, hogy szinte csaknem lehetetlenség azt oly oldalról bemutatni, mely még ismeretlen s ennél fogva az újság ingerével hasson s ismétlésekbe bocsátkozni ne engedjen. S ha e tudatban mégis vállalkoztam arra, hogy tisztemet a lehetőség határai között betöltsen, azért történt csupán, mert hitem és szent meggyőződése, miszerint a márcziusi eszmék hirdetése napjainkban ép oly szükséges, mint volt az akkor, abban az időben, midőn létrejöttek, mikor testet öltve új hajnal hasadását jelentették a tetszhalottaiból új életre ébredő magyar nemzetnek s a költő kobzán felzendült az ének: „Vérem magyarok, nagy idöket élünk!” S ugyanezt nem mondhatjuk-e el ma is, most, midőn Magyarország felett (ismét) meggyült a zimankó s majd annyi a bajunk, mint a bécsi bankó s a mint akkor búsan szólt a nóta: „Bécs várostól nyugatról keletre hidegen fú a szél, Gyászt hoz az a magyar nemzetre, mert benne felhő kél” nem ép úgy ajkainkra vehetjük-e azt ma is, látván, hogy a magyar még ma sem teljesen önálló, független és szabad! Most midőn a szabadság, egyenlőség és testvériség szent eszméje — mely oly sok életet s annyi áldozatot követelt — még mindig csak ábránd, egy kedves álom, melyet megvalósítani, vagy valósulva látni leghőbb vágya volna mindazoknak, a kiknek kebelében e magyar hazát önzetlenül szerető szív dobog.

Óh de mért csak ábránd, mért csak édes álom, mikor megvan hozzá mindenünk, amely által az testet ölthet és valóra válva boldogíthat! Azért, mert rajtunk az ősi átok: nincs bennünk összetartó erő, mert még ott is, ahol a szó és gondolat teljes szabadságával az eszmék szívet és lelket egyaránt gyönyörködtető és rabul ejtő tusáit szeretőnk látni, alacsony személyi érdekek és önző célok undort keltő játékaikat vagyunk kénytelenek — hazánk sorsán s jövőjén aggódó lélekkel — sokszor ökölbe szorított kezekkel akaratum ellen szemlélni és azért, mert erőnk nem egyszer adáz pártusokban, üres semmitmondó, sőt egyenesen káros jelszavak hangoztatásával előidézett áldástalan torzsalkodásokban forgácsoljuk el, a helyett, hogy egy magasztos cél érdekében tömörülve és a márcziusi eszmék által megihletve egyértelműleg és egyező akarattal hazánk javát, üdvét, boldogságát mozdítanák elő s e hazának minden hű fia, mint egy ember állana sorompóba az ellen, mely régi ellenünk s ma is háborog ellenünk; s végül azért, mert nekem úgy tetszik, mintha kialvófélben volna már kebelünkben az eszményi dolgok után vágyó szent lelkesedés lángja... könnyen megalkuszunk csak a mával, de a holnap már nem gondolunk.

Hej! nem így volt az régen, abban a régebbi illő daliás idökbén, mikor a honfi szívét nem a maga vagy mások személyes érdeke, nem a rang, méltóság, ámitás vagy vesztegetés, hanem egyedül a haza üdvé, a haza hő szerelme vezérelte, midőn lelkes ifjak támogatva a haza részéről egy nap alatt megalkották s kivívták azt, melyért más nemzetek századokon át vért, vagyont és életet hasztalan áldoztak; abban a csodás korban, midőn nemzetünk törvényhozói a kor intő szavát megértő Demostheneszeinkre hallgatva, feloldozták a nép rablánczait, széttrik a sajtó bilincseit s kikiáltják a lelkiismereti s polgári szabadságot, midőn a körülmények kényszerítő hatása alatt még attól sem riadnak vissza, hogy ez eszmék s nagy horderejű viv-

mányok védelmére fegyvert ragadjanak s ott küzdenek mindannyian a vérrózsákat termő csatatéren s mosollyal ajkukon hunyják le szemüket az örök álomra, hogy diadalra juttathassák a lobogójukra irt s őket mind halálig lelkesítő szent és magasztos eszméket és a nemzetet boldogító örök igazságokat!

Azért ha jársz e haza szent földjén s utad oly helyen viszen el, hol jeltelen sírok mutatják előtted, hogy ott egykor a haza szent védelmében ezrek vére folyt, hagyd félbe utadat s buzgó imával ajkadon áldjad Istened, ki hazádnak annyi névtelen hőst adott, vagy a midőn tekintet hazád dicső fiának emlékén megpihen s a hideg kő vagy érez megelevenülni látszik előtted s nemzeted nagyságán mereng képezed, oh ne feledd el emlékedbe vésni, hogy szerelmed tárgya legyen e haza s „Ennek neve s ennek képe Álljon mindig szent oltárként, Szived s lelked közepébe.” Vagy ha kezdedbe veszed a könyvet, hazád történelmét s lapjain ott látod megörökítve azoknak nevét, kik eltékozolni, elharácsolni nem engedték az ősi szent vagyont vagy őt a legnagyobbat, ki lánglelkével, szónoki erejével visszaszerzé hazádnak hirnevét, óh állj meg itt s hálaimát küldj Istenhez, ki hazádnak ily nagy férfiakat adott!

Igen, véd mélyen szivedbe e honfiaknak nevét, példájukon lelkesülj, tanuld úgy szeretni hazádat, mint ők szerették s akkor a te jutalmad is az utódok hálája lesz.

Igen, ama dicső férfiaknak élete legyen vezérlő csillagod, kik midőn a haza szent szerelme úgy kívánta, oda hagytak fényt, rangot, vagyoni jólétet és hatalmat s inkább bujdosnak hontalan, csak e haza legyen boldog, meglegedett: akkor a te jutalmad is égő honszerelmedért ahalhatatlanság, az örök élet leend.

Igen, ama számtalan vértanuknak dicső példája legyen hazád szeretetében emlékeztető jeled, kik míg éltek bátran rohantak a csaták pusztító tüzebe kiérdemelni a győzelmi babért, mikor pedig honszerelmökért éltöket kérték cserébe, bátran fogadták a halált s vették fejükre az enyészet angyalától a vértanui töviskoszorút.

Ekképen cselekedj, s ha ekképen cselekszel akkor a te jutalmad is az lesz, ami volt e hazát sirig szerető honfiaké; neved élni fog mindörökké, mert megörzi azt a történelem!

Ime, kinek szívet és lelkét ne hozná hevesebb mozgásba, ha ily csodás regébe illő dolgokról tesz tanubizonyoságot előtte a történelem, kit ne ihletnének meg azok az eszmék, amelyek 64 évvel az előtt hazát adtak a magyarnak, „szabad dicső hazát” s ki volna az, a ki — ha e kor eseményeire és szereplőire gondol — igazat ne adna a költőnek; „minden pálya dicső, ha belőle hazádra derül fény!”

De ha ennek daczára akadna mégis olyan, kit hidegen hagynak a márcziusi eszmék, 1848. nagy tanúságai, felrázza tán áléltségéből, kiragadja rideg közönyösségéből az az üzenet, melyet a hirneves magyar utazó Körösi Csoma Sándor küldött a messze távol idegenből e néhány szóban:

„Tudd meg nemzetem, hogy az egész keleten, honnan őseid kijöttek, sehol sincs többé magyar! Mindent megvizsgáltam, buzgón tanulmányoztam az idegen nyelveket, rokon hangzású nyelvekre találtam, de magyarra nem.

Magadra vagy hagyatva e földön, nincsen rokonod és másutt nincsen számodra hely.

Órizd meg fajod utolsó csepp véréit is hiven és szabad intézményeit, nagy lelkűséged, műveltséged által neveld nemzeted létszámát. Ez végrendeletem.

Isten hozzád! Isten veled!”

Uraim! Amely nemzetnek ily nagy férfiai vannak s annyi sok dicső honfiának önzetlen tettein s nemes példáján lelkesülhet, az a nemzet nem veszhet el és a mely nép nagyjait megérteni s követni tudja, annak a nemzetnek amint volt multja, lesz jövője is!

Azonban hogy ez tényleg be is következék, mindannyiunknak egy szívvvel és lélekkel oda kell állanunk azon zászló alá, melyen márcziusi eszmék ragyogó csillagként tündöklenek és ha a sors talán majd úgy hozná magával, hogy ez eszmékért újra tusára kell kellünk, ne riadjon vissza senki bátran sikra szállani a szent ügy diadaláért:

Mint viharkor a tengernek
Összezdül minden habja.

Mind ott legyen egymás mellett
E haza kicsinye, nagyja!

Mert tudom, hogy ha a magyar összetart, rajta földi ellenség nem, sőt még a pokol kapui sem vehetnek diadalmat!

E beszéd elhangzása után id. *Rábely* Miklós emelkedett szólásra s kezében a Kossuth serleggel, a következő élénk figyelemmel hallgatott pohárköszöntőt mondta:

T. Uraim! Közel 2000 évvel ezelőtt a keleti égbolton egy ragyogó fényvel tündöklő csillag jelent meg, melyet az akkori babonás nép különféle módon magyarázgatott mindaddig, míg az angyali szózat el nem hangzott, hogy: megszületett a zsidók királya, az emberiség megváltója! Ugyanilyen ragyogó csillagként tűnt fel a magyar haza égboltján mintegy 70 évvel ezelőtt a *Kossuth Lajos* neve, ki eljött, hogy megváltsa a magyar nemzetet és annak intézményeit az önkény és zsarnokság béklyói alól.

T. Uraim! Jól tudom, hogy e név dicsőségéhez én semmit sem adhatok s azon magasságba, honnan e név több mint hét évtized óta ragyog le reánk, szavaim telemelkedni képtelenek; — azon szent érzélem, melynek szívünket a mai napon betöltenie kell, kedves kötelességünké teszi, hogy róla megemlékezve, elismeréssel adzzunk elévülhetlen érdemeinek s élő tanubizonyoságot tegyünk az általa hirdett korszakot alkotó eszmék győzedelmes hódításairól!

Mert az ő lánglelke hevétől nyertek életet mindama fenkölt gondolatok, melyek a magyar faj rétegei közt fennállott korlátokat eltávolítva újja alkották, erőssé tették a nemzetet, hogy megtarthassa és utódai számára biztosíthassa e haza földjét és intézményeit!

Nem volnánk méltó gyermekei e hazának, ha csak pillanatra is elfeledni tudnók, miszerint a szabadság, az egyenlőség, a testvériség lobogóját ő ragadta kezébe először s vitte ezer veszély közt diadalra!

T. Uraim! A távol idegenben elhalt s a haza földjében pihenő nagy honfi emlékezetére emelem poharam, kívánva, hogy az éljen közöttünk örökké!

A lelkes hangulat közepett még többen is emeltek szót. Igy *Komáromy* Géza főgimn. tanár körülbelül ezeket mondta: A magyar szabadság ünnepén azért jöttünk össze, hogy tanubizonyoságot tegyünk a magyar szabadság eszméjének halhatatlan voltáról.

Valahányszor ünnepelt a magyar, ünnepébe, vig hangulatába mindig belevegyült bizonyos borongás, úgy, hogy szálló ige lett a „sirva vigad a magyar.”

Még ma ugyan nem „vigadunk sirva”, mégis bizonyos aggodalommal nézzük és mintegy kérdezzük: mit hoz a jövő?

De hozzon bármit is, tanuljuk meg a mai naphoz fűződő eszmékből, a márcziusi hősök emlékeiből, hogy a szabadság, egyenlőség, testvériség szent zászlaját soha el ne hagyjuk: egyesüljünk a hazaszeretben, mert csak a hazaszeretben való egyesülés lehet a forrása azon erőnek, melyekkel a „poklok kapuit is bedöngethetjük.” — Az intéző-bizottság nevében köszönetet mondva az ünnepély szónokainak elhangzott szép beszédekért, a hazaszeretben való egyesülésre emel poharat. — *Zsuffa* Kálmán igen szép allegóriában mutatott rá arra, hogy a legnagyobb érdem a honfi vérrel szerzett érdem. — *Bodor* László a testvéries egyetértésre, *Kozma Szabó* J. a még élő 48-as honvédekért, *Varga* Lajos, *Szabó* József m., *Vozáry* Samu a rimaszombati polgári társadalom megerősödésére, összetartására, a kör nemes irányu fejlődésére emeltek poharat.

Mindvégig vidám hangulat s jókedv uralta a nagyszámu és szép társaságot, mely az éjféltutáni órákig együtt maradt.

Rimabányán szép iskolai ünnepélyt rendezett 15-ikén *Novák* László ev. tanító, ki helyesen teljesítette magasztos missióját az idegen nyelvű lakosság körében, mikor a zsenge gyermekkorban belecsöppötteti a fogékony lelkekbe a hazaszeretnek és m. gyarságnak magasztos eszméit. *Novák* szép szavak kíséretében ismertette tanítványai előtt a nagy nap jelentőségét, s az iskolai ünnepély után nemzeti zászló alatt hazafias dalokat énekelve bejárta tanítványával a község utcáit. A község lakossága lelkesen éljenezte a hazafias szellemű, törekvő, fiatal tanítót.

Vármegyei állandó választmányi ülés. A folyó hó 26-án megtartandó vármegyei rendes tavaszi közgyűlést megelőző és az ügyeket előkészítő állandó választmányi ülés folyó hó 15—16-án délelőtt 10 órakor tartatott meg. — Az ülést 15-én *Bornemisza László* főispán elnök nyitotta meg, szívélyesen üdvözlőlvén a választmány szép számmal megjelent tagjait. Megnyitójában megemlékezett arról, hogy a kormány lemondott s a lemondás oka köztudomás szerint nem pártpolitikai kérdés, de alkotmányjogi kérdés, mert az azt megelőző parlamenti harcban az ellenzéki pártok nagy része is megegyezett a munkapárt és az ennek élén álló kormányelnök politikai állásfoglalásával. Figyelmeztette tehát a választmányt, hogy ha e kérdésben indítvány adatnék be, vagy tételnék, a törvényhatósági bizottsági tagok mindenkor tapasztalt hazafias komolysággal vegyék azt tárgyalás alá és bölcsen hozzák meg határozatukat.

A főispáni elnöki megnyitó után *Lukács Géza* alispán emelkedett szólásra, melynek keretében bejelenti, hogy a törvényhatósági bizottsági tagok köréből oly kívánságokat hallott nyilvánítani, mely szerint az alkotmány védelmében vármegyénknek is sikra kell szólni. — Ezen bejelentését pedig dokumentálni kívánja azzal, hogy egy indítvány adatott be hozzá e tárgyban, majd pedig a tegnapi postával érkezett Arad szab. kir. város közönségének e tárgyban a miniszterelnökhöz intézett bizalmi felirata, melyet pártolás végett megküldött.

Ezután felolvastatott az indítvány, mely egy bizottsági tag hazafias, lelkes tollából került ki. A szépen megokolt indítvány kifejezései felett egy kis magyarázó vita indult meg. A vitában résztvettek: *Szentiványi Árpád* Kossuth-párti országgyűlési képviselő, *Hevessy Bertalan*, báró *Hámos László* nyug. főispán, *Fáy Gyula* volt főispán és *Mihalik Dezső* megyebizottsági tagok. A vitában mindkét politikai párt felszólalói hazafias érzületük és szigorú alkotmányjogi álláspontjuknak magaslátán állottak és ez eredményezte azt, hogy rövid összevont szövegben a következő határozati javaslatot hozták meg egyhangulag és terjesztik elő a közgyűlésnek: Gömör és Kishontvármegye közönsége gróf *Khuen-Héderváry Károly* miniszterelnöknek és az összkormányának a véderőjavaslat módosítása kérdésében elfoglalt hazafias magatartásáért egyhangu bizalmát fejezi ki és örömmel elvárja, hogy e kérdésben a jövőben is teljes eréllyel helyt áll.

Ez után egy igen szép és meghatározó jelenet kötötte le a választmány tagjainak figyelmét. Ugyanis *Hevessy Bertalan* üdvözölte *Szentiványi Árpád* és *Mihalik Dezső* bizottsági tagokat, kik márczius 15-én a szabad eszmék hajnalán születtek s ma ünneplik életük e legfontosabb pillanatát. A szépen elhangzott üdvözlés után őszinte szívből siettek vármegyénk e két hazafiasságukban kipróbált és a közügyek terén ma is fáradhatlan buzgalommal dolgozó két oszlopos vezérlő férfiát üdvözölni.

A határozati javaslat meghozatala után érkezett az ülésbe egy sürgős levél az alispán címére, melyet nyomban felbontott. E levél kapcsán érkezett *Havay Zoltán* megyebizottsági tag indítványa, mely finom alkotmányjogi érzékkel, önzetlen hazafias lelkesedéssel és kiváló írói tollal fejtegeti a véderőtörvény módosítása kérdésében a kormány és a vele egyezséget kötött ellenzéki pártok hazafias magatartását s ebből az okokból bizalom szavazásra és üdvözlésre kéri fel a megye közönségét.

A nagy gonddal és bensőségteljes őszinte hazafias sugallattal megírt indítványt a választmány nagy érdeklődés mellett olvastatta fel és hallgatta végig. Minthogy azonban már a határozat enuncziálva volt, a választmány annak érdemi tárgyalásába nem bocsátkozott, de őszinte elismeréssel vette tudomásul.

Ez után a választmány a rendes ügyek tárgyalására tért át, amelyeknek fontosabbjairól csak a közgyűlés után fogunk referálni. Ülés után a főispán vendégszerető házában nagy ebéd volt.

Vármegyei kaszinói közgyűlés.

A vármegyei kaszinó e hó 10-én tartotta közgyűlését Rimaszombatban *Lukács Géza* alispán ügyvezető igazgató elnöke alatt. A jegy-

zőkönyvet dr. *Söldos Béla* és dr. *Institóris Endre* vezették, a jegyzőkönyv hitelesítésére *Madarász Pál* és dr. *Lichtschein Adolf* kérték fel.

A közgyűlés határozatképességének constatalása után *Lukács Géza* alispán a következő beszéddel nyitotta meg a közgyűlést:

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Midőn a kaszinó-egyesület közgyűlésén jelenlegi minőségemben első alkalommal megjelenni szerencsés vagyok, kérem, fogadják a mélyen tisztelt kaszinó tagok őszinte köszönetemet a megtiszteltetésért, melyben azáltal részesítettek, hogy az egyik igazgatói állásra megválasztani kegyesek valának.

Ha valaki, úgy én bizonyára elmondhatom, hogy e megtiszteltetést nem kerestem, soha nem képezte törekvésemet a kaszinó-egyesületben vezető állást foglalni, sőt attól határozottan idegenkedtem. Nemcsak azért, mert egyéb hivatalos és társadalmi feladataim ugyszólván minden időmet igénybe veszik, hanem és legkülönösebben amiatt, hogy ezen előkelő férfiakból alakult és éppen ezért sok igényű társadalmi egyesület vezetéséhez a szükséges feltételeket — hogy ne mondjam képességeket — magamban fel nem találtam. Az mondatott azonban, hogy a fennforgott körülmények között kötelességem előtérbe lépni s mert a kötelességek teljesítése előtt meghátrálni nem szoktam, nem utasíthattam vissza a belém helyezett bizalmat, — átvettem a kaszinó vezetését, melyet megbízatásom körén belül vinni szándékozom addig, míg arról meg nem győződöm, hogy azt más jobban képes teljesíteni, avagy míg fontos hivatali feladataim reá nem mutatnak annak szükségére, hogy félreálljak.

Eppen 30 éve vagyok tagja a kaszinónak, derűs és borús napjainak osztályosa valék, de tán borosabb napjai alig valának, mint azon időben, a midőn nagynevű volt elnökünk: *Kubinyi Aladár* éltének utolsó éveit élte, majdan pedig közülünk elköltözött! Valóban bomlási folyamat ütötte fel magát, meghúzták a lélekarangot kaszinónk felett, sőt pellengérezni is igyekeztek egyes „jóakaró” tagtársaink, mondván, hogy a rimaszombati kaszinó egy magát túlélt intézmény, mely a korral haladni nem akar és nem is képes, stb.

Csak dióhéjba foglalva óhajtok foglalkozni némely eseményekkel. Azt tartom, hogy minden egyesület csak akkor lehet erős, ha erkölcsi alapokon nyugszik, ha a tagok egymásban az embert, a jellemet, a komoly munkát és a műveltséget megbecsülik, — nem azt nézik, vajjon mily ágyból született s mely állást tölt be valaki, hanem mi az illetőnek belső erkölcsi értéke! Es mélyen tisztelt közgyűlés, nekem restelkedve kell bevallanom, hogy a multban voltak kaszinónk termeiben oly idők, a midőn egyesek nem az én mértékem szerint mérlegelték tagtársikat, hanem a rokon vagy ellenszenv irányítá maguktartását és kétségtelenül ezen eljárása némelyeknek alkalmas volt tagtársaink egyesét elkedvetleníteni. Hála a gondviselésnek, ezen idők már csak a rég mult kellemetlen emlékei közzé tartoznak.

De szükséges még egy más fontos kellék is ahhoz, hogy egy ily jellegű társadalmi kör nemes feladatának megtehlhessen, t. i. az, hogy ne legyenek annak tagjai minden létező renddel elégedetlenek, különösen pedig ne legyenek úgynevezett „akarnokok”, kik vagy érdemlik vagy nem, akár van rá hivatottságuk, avagy ilyenben szükkölködnek, saját részükre irányító szerepet követelnek. Az élet maga olyan, hogy bizonyára felderíti kinek-kinek mire alkalmas voltát s az emberek rendszerint akként honorálják egymást, a mint valaki arra reásholgált.

Es itt volt a másik rákfene, a mely kaszinónkat a közelebbi mult években erősebben támadta meg! Fennen hirdettetett, hogy a kaszinó vezetésénél az általános érdekek nem vétetnek figyelembe, hogy éppen ez okból fel kell frissíteni a választmányt; ez is megtörtént, de minden figyelő előtt rövidesen beigazolódtott, miszerint a választmány kibővítése csak arra szolgált, hogy a kitüntetettek száma nagyobb lett, elevenebb, pezsgőbb életet azonban nem eredményezett.

E pontnál már megállapodtam volna, ha véletlenül fel nem hivatik figyelmem az „Otthon társaskör” közgyűlésének elnöki megnyitójára, de mert úgy látom abból, hogy kaszinónk állit-

tatik bünbakként az utóbbi egyesület felállítására okául, bár nem szeretem mások érzékenységét illetni, kényteleníttem az igaz mondások mezején tovább haladni.

Megfigyeléseim szerint több csoportba kell osztani egyesületünknek a multban s közelmultban volt tagjait; volt egy csoport, mely a kaszinóban a vig poharazó összejöveleteknek és a magasabb pénzalapon való kártyajátéknak lett volna barátja, körünkben azonban erre a kellő talaj hiányzott s így e csoport tagjai vagy acimatizálódtak vagy elhagytak. A másik csoporthoz azok tartoztak, a kik a kaszinó tagjaival — ők tudják miért s mely alapon — minél szorosabb baráti összeköttetésbe rohamlépésben törekedtek; úgy de ez különféle okokból nem sikerült; egy harmadik csoportot ismét azok serege képezte, a kik a maguk tudását önértésesen átértékelték s mintegy számot tartottak arra, hogy őket már megjelenésük első kezdetén teljes értékűkhöz képest méltassák. Es ezen kívánság kétségen kívül jogosultnak látszik is, de ezen igen tisztelt urak, elfeledtek vagy nem tudtak valami lényegeset, azt t. i., hogy a tudományos ismeretek mellett is szüksége van a férfiak társadalmi alkalmazkodásra! Hiába tölt be ügyvédi, megyei vagy állami tisztviselői, tanári vagy bármilyen állást s legyen szakmájában bármilyen kiválóság, mindehhez feltétlenül szükséges még a megfelelő érintkezési mód is. — A kaszinóba való jelentkezés csupán arról tesz tanuságot, hogy a jelentkező a társulat tagjai sorába óhajt lépni a célból, hogy ott az adott eszközök közül azt vegye igénybe, a mi egyéniségéhez alkalmas, mondjuk olvasgat, kártyázik, tekejátékot üz, avagy barátaival eltársalog. Maguktól az illetőktől függ aztán, vajjon óhajtanak-e a tagtársakkal a maga rendjén szorosabb összeköttetést létesíteni, a mi természetesen az egyén izlésétől függ. E csoportnál — ha ugyan ez utóbbira is számot tartott — az volt a mulasztás, hogy ezen lehetőség A—B-jét nem tartotta be; azaz az előttük ismeretlen egyéneknek maguk bemutatása iránt nem gondoskodtak. A bentlévő régebbi tagtársak ennek következtét magukra nézve levonták, — viszont a belépettek ezt saját személyeikre nézve bántónak s lenézőnek itélték; pedig igaztalanul, mert önmagukban volt a hiba.

Ezek voltak erős meggyőződésem szerint okai a mult év folyamán bekövetkezett különszakadásnak, nem a szükség, hanem a kielégítetlenül maradt vágyak tömörítették a mozgalm vezetőit az „Otthon-kör” megalakítására s természetesen demokratikus alapokon a XX. század dicsőségére alakított általok városunkban egy második „közép” osztály, hogy különben is széttagolt társadalmunk az „egyenlőség” jegyében még széttagoltabb legyen. En azonban s velem kaszinónk szívből kívánjuk, hogy ezen testvér-egyesület is virágozzék.

Senkitől nem lehet megvonni azt a jogot, hogy igényeinek és körülményeinek megfelelő elhelyezkedésre óhajt és távol áll tőlem rossz néven venni bárkinek azt, hogy társulatunk köréből kilépett; mert nyilvánvaló, hogy csakis egyforma igényű és társadalmi műveltségben egyenlő niveauun álló egyedek forradhatnak szilárdan együvé. Csupán azt nem tudom helyeselni, hogy volt tagtársaink némelyike, közelebb pedig az „Otthon társaskör” elnöke reánk sütni kívánta annak bélyegét, hogy körünkben bárkit is kicsinylenénk, kellőként nem méltánylanánk, sőt előbbieket azt is hangoztatták, hogy kaszinónk a feloszlás lejtőjére került volna.

Hála Istennek, mindezen állítások merev ellentétben állanak a szoros igazsággal; mi itt egymást szeretettel és megbecsüléssel övedzük, minden tisztességes magyar hazafit örömmel látandunk jövőben is sorainkban s lelki gyönyörűséggel jelenthetem, hogy tagjaink száma nemcsak nem apadt, de állandóan szaporodik, vagyoni viszonyaink rendezettek s ekként minden feltétel meg van ahhoz, hogy teljes bizalommal tekinthetünk a jövő elé, hogy t. i. kedves magyar hazánkban s szűkebb otthonunkban: vármegyénknek és városunknak hasznos kulturharcosai lehetünk.

Programmot nem mondok, mert hátam megett már ugyszólván egy emberöltő van s a ki ismer, tudja, hogy egész életemen át a valódi demokratikus eszméket vallottam magaménak; a kaszinó ügyeit tehát elődeim hagyományai

figyelembe vételével és ezen elvek szerint óhajtom istápolni, fejleszteni. Egyébiránt most elmondott igénytelen felszólalásommal reámutattam arra, mit tartottam helytelennek a multban, mit óhajtok tagtársainktól a jövőben s azoknak megszívlelését teljes tisztelettel kérem.

A hazafiság, a béke és szeretet nevében üdvözlöm tehát a kaszinó közgyűlését, magamat, igazgató társaimat, a tisztikar és a választmány tagjait további jóindulatába ajánlom, hogy nagyfotosságu feladatainknak eleget tehesünk, a közgyűlést ezennel megnyitottunk jelentem ki.

A lelkes éljenzéssel fogadott és a tagok helyeslésétől kísért beszéd elhangzása után *Bornemisza László* főispán emelkedett szólásra. Megköszönte a kaszinó nevében a beszédet az ügyvezető-igazgatóknak és indítványozta, hogy az egész terjedelmében a jegyzőkönyvben megörökítkessék. A közgyűlés a főispán indítványát magáévá tette s aztán a számadások tárgyalására tért át, a számadásokat helyesen vezetetteknek és okmányoltaknak találták, *Marikowszky Géza* számoló pénztárnoknak buzgó működésének elismerésével a felmentvényt megadta.

A kaszinó költségeloirányzatát a közgyűlés 9272 korona 22 fillér bevétellel és 9163 korona 52 fillér kiadással megállapította.

A kaszinói könyvtár áthelyezése ügyében *Bornemisza László* főispán felvilágosítása után a közgyűlés azt a határozatot hozta, hogy azt saját kezelésében tovább fenntartani nem kívánja és tekintettel arra, hogy a könyvtár közkinceset képez, hogy tehát az abban rejlő szellemi tőkéhez a nagyközönség könnyen hozzáférhessen a tulajdonjog fenntartásával, a Gömörmegyei Múzeum egyletnek adja át s annak foganatosításával az elnökséget megbizza.

A sorsolás folytán kilépett igazgató és választmányi tagok helyeinek betöltése volt a közgyűlés következő pontja.

Ujabb három évre közfelkiáltással igazgatóvá a kisorsolt *Medveczky Sándor* kir. közjegyző újból megválasztott. Választmányi tagokul szintén a régiek lettek megválasztva.

Végül a kaszinó épületének megvétele ügyében, a választmánynak leendő javaslatát céljából az igazgatóság vezetése alatt dr. *Baksay Dezső* kaszinói gazda, *Marikowszky Géza* kaszinói pénztárnok, *Juraskó Jakab*, *Jaczkó Pál* és *Madarász Pál* tagokból álló bizottság lett kiküldve.

Hirek és vegyesek.

Személyi hir. *Czinke István* helybeli ref. lelkész Abáziából mult szombaton hazaérkezett.

Áthelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter *Mocsár Andor* miskolci törvényszéki és *Horkay Ferencz* roznói járásbírói jegyzőket kölcsönösen áthelyezte.

Kinevezések. A király a városunkbéli származású *Schweitzer Jenő* nagygimnáziumi járásbírói jegyzőt a muraszombati járásbíróhoz nevezte ki albiróvá.

A honvédelmi miniszter *Kern Rezső* beszercebányai 16. honvédegyezredbeli tartalékos hadapródjelöltet tartalékos hadapróddá nevezte ki.

Lelkészwálasztás. A közel egy évtől óta üresedésben volt rimafürészi lelkészi állásra e hó 10-én ejtette meg az egyházmegyei elnökség: *Csetneki Gyurky Pál* főesperes és *Medveczky Sándor* egyházmegyei felügyelő a lelkészwálasztást. — Az állás elnyeréséért, mert a kishonti ev. egyházmegyébe kebeleztetett ev. egyházközségek lelkészi állásai sorában a rimafürészi a legjobb javadalmazásnak van minősítve, kilencz lelkész pályázott. — Ezek közül a f. évi február hó 25-én megtartott lelkészjelölő közgyűlés egyhangulag hozott határozata és a hívek osztatlan bizalmából *Kolbenheyer József* nyustyai lelkész és dékánus jelöltettedgyedül. — Ez alapon aztán a f. évi márczius hó 10-ére kitűzött papválasztó közgyűlés a legszebb egyetértéssel és a Hacsó—rimafürészi hívek pártatlan odaadó bizalmával egyhangulag *Kolbenheyer József*et választotta meg lelkészeül. — A nyustyai ev. egyházhívek ennek hallatára mélyen elszomorodva egyebet sem tesznek, csak szeretett lelkészüket a ragaszkodás minden jeleivel elhalmozva azon fáradoznak, hogy őt minden körülmények közt marasztalják. A közszeretben álló lelkész — ugy hallani — még véglegesen nem határozott.

Körorvos választás. A harkácsi egészségügyi körbe helyettes körorvossá dr. *Richter Sándor* a diploma elnyeréséhez szükséges egy éves orvosi gyakorlaton levő komárommegyei közközházi alorvost választották meg.

Uj lelkész. A restélyi ágost. hitv. evangélikus egyház a megüresedett lelkészi állásra *Kresmery Gyula* volt nyiregyházi segédlelkészt hívta meg, ki a megválasztást el is fogadta, s új állásába ma 17-ikén iktatják be ünnepélyesen.

Távozó körorvos. A ratkói egészségügyi körbe megválasztott helyettes körorvos dr. *Izsák S.* állásáról mult héten leköszönt és Ratkóról eltávozott.

Hivatalvizsgálat. A helybeli posta- és távirahivatalnál *Tamás László* p. t. tanácsos és *Ajtay Sándor* p. t. számvizsgáló folyó hó 13., 14. és 15-én hivatalvizsgálatot tartottak s ez alkalommal is mindent a legnagyobb rendben találtak és az egész hivatal dicséretet kapott.

Jegyzői értekezlet. A rimaszombati járás jegyzői kara márczius hó 9-én Rimaszombathban — *Weizer Károly* rimaróhi körjegyző elnöke alatt — értekezletet tartott, melyen elhatározták, hogy felhívást bocsájtanak ki vármegyénk jegyzőihez, hogy az országos központi jegyzői egyesület választmánya által összehívandó országos kongresszuson minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Halálozások. *Piovares József* helybeli fazekas-mester polgártársunk mult vasárnap este felé hazulról eltávozott s többé vissza sem tért családja körébe. Az aggódo családtagok egész éjjel kutattak holléte után, s hétfőn reggel 1/27 órakor a Rimafolyó homokszállító telepén a víz szélén rábukkantak holttestére. Az erőteljes, egészséges ember — ki az utóbbi időben szokatlanul kedvetlen és mélyen elgondolkodóvá lett — valószínűleg elveszítette a lelki egyensúlyt, s a Rimába ugrott, melynek most gyorsan folyó árja lesodorta a koresolyapályán tul levő homokszállító telephez. A befulladt ember fején több sérülés volt, melyből azt lehetett következtetni, hogy azok idegen kéztől eredtek, s a kir. ügyészség elrendelte a hulla felboncolását, mely folyó hó 13-án délután ment végbe dr. *Dorgó Gábor* törvényszéki bíró és *Penyigei Lajos* kir. ügyész jelenlétében. A boncolás után a hült tetemeit nagy részvét mellett temették el. Az elhunyt még csak 56 éves volt, s kiterjedt család gyászolja.

A rimaszombati kerül. munkásbiztosító pénztárnál működött *Gyürke Andor* felesége mult héten Fiumében 23 éves korában rövid betegség után elhunyt.

Felolvasás. A kath. olvasó-egylet legutóbbi felolvasó délutánján *Vallace* világhírű regényét: „Ben-Hur”-t mutatták be. A szerző 7 évig dolgozott e regényen, melynek tárgya a Krisztus korából való. Már két kiadást ért s legujabban diszkidásban jelent meg. A tanulságos s gyönyörködtető felolvasást e diszkidásból vett képek bemutatásával szemléltették. Szünet közben *Illés Ilona* urleány gyönyörű szavalata nyújtott lelki élvezetet. Várad Antalnak „Judás” című szép költeményét szavalta oly készséggel s remek előadással, hogy bármely művésznőnek is dicséretére vált volna. Öszinte elismeréssel s zúgó tapsviharral jutalmazta a nagyszámu közönség azt az igazán szívet-lelket gyönyörködtető művészi szavalatot. A legközelebbi felolvasás f. hó 24-én vasárnap délután 4 órakor lesz.

Katonai átvonulás. A Szombathelyről Galicziába áthelyezett huszárezred városunkon való átvonulása folyó hó 14-én vette kezdetét. Losonc felől századonként jöttek a huszárok s a pihenő után folytatták utjukat részben Feled, részben Bátka felé.

A Fehérkereszt-egyesület választmánya mult hétfőn délután *Lukács Gézané* elnöklésével ülést tartott, melyen folyó ügyeket tárgyaltak. Térszűke miatt csak jövő számunkban referálhatunk az ülésről.

Elragadtak a lovak. Balogpádáron f. hó 16-ikán reggel a hetivásárra jövő *Dudás János* lovai a pokorági hegygerinczen megijedtek valamitől, elragadtak, s *Dudás* olyan szerencsétlenül ugrott le a kocsiról, hogy bal lába eltört. Beszállították a kórházba.

Halálos sérülés. Mintegy két hét előtt a jánosi-i származású *Pálkovács István* 37 éves nyugdíjas ember, ki ökrök szállításával foglal-

kozik, a waggonirozás közben szerencsétlenül járt, amennyiben egy ökror ugy megtaposta, hogy folyó hó 9-én halálos belső sérülésekkel szállították a kórházba.

Pénzintézeti tisztviselők gyűlése. A Nógrád-, Hont- és Gömöri Pénzintézeti Tisztviselők Egyesületének Gömöri Osztálya f. hó 24-én délután 4 órakor Jolsván, a jolsvai Taka rékpénztár r. t. tanácstermében vándorgyűlést tart. Ez alkalommal a jolsvai intelligencia részvételével a „Korona” vendéglőben társas vacsorát és jótékonycélu táncestélyt is rendez, melynek tiszta jövedelmét a jolsvai szegény gyermekek felruházására fordítja.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek, kik lapunk e heti számába érdekes közleményt s különösen híreket küldtek, elnézésüket kérjük, de a márczius 15-iki ünnepségek minden egyéb — bár aktuális — közleményt kizsoritottak.

Szentiványi József kertészetében

BEJE, (utolsó posta: **Tornalja**)

1000 drb. igen szép különféle fajta

rózsaoltvány

darabonkint **1 kor.**, kiváló finom fajok pedig 1 korona 60 fillérért vásárolhatók.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Deák Ferencz-utca 12. szám alatt

szijgyártó műhelyemet

lévő építkezés miatt **márczius 18-tól** ugyanoda az udvarba helyezem át. 1—3

Tisztelettel: **Dániel Ferencz** szijgyártó.

Háztulajdonosok figyelmébe.

Alulírott roznói törv. bejegyzett cézég tisztelettel ezuttal hívja föl a város nagyérdemű közönségének figyelmét, hogy a **közele napokban** Rimaszombathban a **vízvezetékekhez tartozó összes fölszerelések**ből

minta-raktárt

állit föl. — Levélbeli megkeresésre minden költségteljesítés nélkül már most is odautazik, díjmentesen felméréseket eszközöl s személyesen tárgyal az érdeklődőkkel, kívánatra **részletes díjmentes** költségvetéssel szolgál. — Roznón, a fővárosban és több külföldi városban **e téren** szerzett tapasztalatai garanciát nyújtanak.

A felszerelések tartósságáról, szolid árairól s a legkényesebb igényeket is kielégítő munkáiról esetleges érdeklődésre felvilágosítást szívesen ad a **roznói vízművek** felügyelősege. — Szíves megbízást kér tisztelettel:

Lipták és Juhász
Roznóyó.

A Tompa-szállodában

egy liter **KADARKA-SCHILLER** bornak az ára — utcán át kimérve — **64 fill.** — R. szombat, 1912. márczius hó.

2—3 **GEDE ISTVÁN** vendéglős.

Pályázati hirdetés.

A **Putnoki Kaszinó** ezennel pályázatot hirdet ujonnan épülő helyisége részére

udvarnoki állásra.

Az udvarnok tartozik a kaszinó helyiségeit, kuglizóját rendben és tisztán tartani, a tagok kiszolgálásáról gondoskodni.

Ezzel szemben a kaszinó ingyen lakást, fűtést, világítást ad; mindennemű ételek felszolgálásából eredő jövedelem (akár kosztosok részére, akár közvacsorák alkalmából) az udvarnok javára esik. Kifizetés is meg engedve.

A szabályszerűen felszerelt kérvények **folyó év és hó végéig** alantli czímen küldendők.
Fekethe Nándor, igazgató.

Jó megjelenésű intelligens fiatalember — kedvező fizetési feltételek mellett —

biztosítási kultiszviselőként

telvétetik. — **Ajánlatok:** „MAGYAR BIZTOSÍTÓ” czim alatt e lap kiadóhivatalában. 1—4

Faarverési hirdetés.

174. sz. — **Magyarhegymeg** volt urbéresei tulajdonát képező osztatlan legelőn lévő mintegy 4600 m³ tölgy- és tűzifa-készlet Magyarhegymeg község-házánál **1912. évi márczius hó 27-én délelőtt 10 órakor** nyilvános árverésen, esetleg becsáron alul el fog adatni.

A becsérték mint kikiáltási ár 31500 korona, azaz harminczegyezeröttszáz kor.

A szerződési időtartam a szerződés jóváhagyásától számított három (3) esztendő.

Az árverés érvényességéhez felsőbb jóváhagyás szükséges.

Az írásbeli zárt ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe, ha:

a) a hirdetésben kitűzött óra előtt nyújtatnak be,

b) tisztán kivehető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget,

c) az ajánlat szövege, valamint annak borítéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését következőképen tartalmazza:

Ajánlat Magyarhegymeg volt urbéresei legelőterületén értékesítendő tölgyfa-tömegre,

d) lepecsételve és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátva adatnak be,

e) tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő a részletes árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti,

f) bánatpénzképen a megajánlott összegnek legalább 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban tartalmazzák,

g) úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó posta) világosan kiolvasható.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek Nyustyán a főszolgabírói hivatalban és a magyar királyi járási erdő-gondnokságnál, továbbá Magyarhegymegen a község-házánál megtekinthetők.

Nyustya, 1912. márcz. 11.

Remenyik, tb. főszolgabíró.

**Legpontosabb órák,
Legszébb ékszerek,
Legtartósabb kerékpárok
és kerékpár alkatrészek kaphatók:
Valaszky Rezső**

óra- és ékszerüzletében

Rimaszombatban, (Imreh Sándor fűszerüzlete mellett).

**Régi órák-, ékszerek- és kerékpárokat ujakért be-
cserélek és JAVÍTÁSBA ELFOGADOK.**

Uri szabóüzlet áthelyezés!

Rimaszombat és vidéke uri közönségét tisztelettel értesítem, hogy

uri szabóüzletemet

ideiglenesen — házlebontás miatt — márczius 15-étől lakásomra:

Rózsa-utcza 8-ik szám alá helyeztem át.

Szabóüzletem **április 15-től** a Gömörmegyei Takarékpénztárral szemben, ujonnan épülő üzletben (**Gróssinger-féle ház**) lesz elhelyezve. — Amidőn ezt Rimaszombat és vidéke uri közönségének szives tudomására hozom, kérem továbbra is b. pártfogásukat és maradtam kiváló tisztelettel:

JÓZSA A. NÉ uri-szabó.

A tavaszi újdonságok nagy választékban megérkeztek.

A tavaszi újdonságok nagy választékban megérkeztek.

Hirdetés.

934. sz. — A rimaszombati királyi törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közzétetik: miszerint a magy. kir. államvasutak Feled—tiszolci vonala számára az alább megnevezett határban kisajátított területről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnap tüzetik ki, ugymint: **Alsósziklás** községre nézve **1912. márczius hó 20. napjának délelőtt fél 9 órája Orlajtörök** vasuti állomásra.

Az érdekeltek felhivatnak, miszerint netaláni észrevételeiket a fennebbi határnapon a bizottság előtt előterjesszék, különben a kisajátítás és a felvett térfogat, ugy a feljegyzett szolgálmak s jogosultságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek.

Együttal felhivatnak mindazok, a kik a fennebbi határokon a kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kitett kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akarnak, vagy ezen összegre bármilyen czim alatt igényt tartanak; ezeket 1912. évi márczius hó 19-ig ezen telekkönyvi hatóságnál annál bizonyosabban bejelentésük, minthogy a később jelentkezők észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén, a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és azon mennyiségben fog kiadatni, a kinek nevére és a mely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve, a bekebelezett vagy felülkebelezett tételek pedig ezentul a kisajátított területről hivatalból le fognak töröltetni.

Az összeírás, térkép és egyedi kimutatás a telekkönyvi hivatalban betekinthező. 3—3

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1912. évi február hó 16-án.

Mészáros s. k., törvényszéki bíró.

Fischer Berta női divatterme RIMASZOMBAT.

Van szerencsém a tisztelt hölgyközönség szives tudomására adni, hogy bevásárlási utamról haza érkeztem. — A személyesen körültekintő gondossággal eszközölt bevásárlás folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy az igentisztelt vevőim legkényesebb igényét is ki tudom elégíteni, miért is nagybecsű pártfogásukat kérve vagyok: 1—2

kitünő tisztelettel

FISCHER BERTA.

Kezdett kézimunkák és pamutok, kézimunka kellékek és szövetek
rendkívül leszállított áron kiárusítottak.

Női-, leány- és gyermek felöltő különlegességek izléses és a legdivatósabb kivitelben.

Női-, leány- és gyermek-kalap újdonságok nagy választékban. — Alaktáskák jutányos és gyors elkészítése. — Gyászkalapok állandóan raklapon vannak.

Rozsnyói Takarékpénztár és Zálogház Részvénytársaság.

HIRDET MÉNY.

Intézetünk 1912. évi február hó 27-én tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a jelenlegi 160.000 korona alaptőkéjét 800 darab 200 korona névértékű névre szóló részvény kibocsátása által 320.000 koronára emeli fel és ezen alaptőke felemeléssel kapcsolatban a régi részvényeseknek **elővételi jogot** és az elővételi jog gyakorlása után esetleg megmaradó részvényekre pedig **elsőbbségi jogot** biztosított. Az alaptőke felemelési határozat végrehajtását az igazgatóságra bizta.

A 800 darab 200 korona névértékű részvény kibocsátása a következő módozatok szerint történik.

1. Részvényesek számára a kibocsátási árfolyam 400 koronában állapítatik meg.

2. Minden **egy** darab régi részvény elővételi jogot ad **egy** új részvényre. Ezen elővételi jog gyakorlása végett tartoznak a régi részvényesek 1912. márczius 31-ig az intézet pénztáránál az üzleti órák (köznapiokon 8—12-ig) alatt a régi részvényt lebélyegzés végett bemutatni és ugyanezen alkalommal a részvényjegyzéssel kapcsolatban a kibocsátási árfolyam 30%-át, vagyis 120 koronát az 1912. év január 1-től a befizetés napjáig járó 5%-os kamatokkal együtt ideiglenes részvény elismervény ellenében készpénzben egy összegben lefizetni. 1912. év márczius 31-én az elővételi jog megszűnik. Egyidejűleg lefizetés nélkül elővételi jog nem gyakorolható. 1912. év május 31-ig bezárólag befizetendő a további 70%, vagyis részvényenként 280 korona, ennek 1912. január 1-től a befizetés napjáig számított 5% kamatai, végül bélyegilleték és költség czimén részvényenként 4 korona.

3. Azon új részvényekre, melyekre az elővételi jog 1912. év márczius 31-ig nem gyakoroltatott, a régi részvényeseknek 400 koronás árfolyamon **elsőbbségi joguk** van. Az elsőbbségi jog bejelentése a darab szám megnevezésével **az elővételi jog bejelentésével** egyidejűleg 1912. márczius 31-ig eszközözendő. Ez alapon átvehető részvények számáról 1912. márczius 31-ike után a részvényesek kiértésítettnek. A 30%, valamint az 1912. év január 1-től számított 5%-os kamatok befizetése ezen részvényekre legkésőbb 1912. év április 20-ig teljesítendő. A befizetés elmulasztása esetén az elsőbbségi jog megszűnik. A további 70% — vagyis részvényenként 280 korona — ennek 1912. év január hó 1-től a befizetés napjáig járó 5%-os kamatai s bélyegilleték és költség czimén részvényenként 4 korona 1912. május 31-ig befizetendő.

4. Tuljegyzés esetén a jegyzések leszállításának van helye.

5. Az elővételi jog, valamint az elsőbbségi jog alapján **esetleg nem jegyzett** részvények 650 koronás árfolyamon nyilvános jegyzésre bocsáttatnak, amely nyilvános jegyzés szintén 1912. márczius 31-én jár le. A nyilvános jegyzés alapján átvehető részvények számáról a bejelentők 1912. április 20-ika után kiértésítettnek. Az elfogadott jegyzések 30%-a az 1912. év január hó 1-től számított 5%-os kamatokkal együtt 1912. év május hó 5-ig befizetendő. A további 70%, vagyis részvényenként 455 korona, ennek 1912. év január hó 1-től a befizetés napjáig járó 5% kamatai s bélyegilleték és költség czimén részvényenként 4 korona 1912. évi május hó 31-ig befizetendő.

6. Tuljegyzés esetén a jegyzések leszállításának van helye.

7. A részvényjegyzőknek jogukban áll mindkét részletet az összes járandóságokkal együtt egyszerre is befizetni.

8. Minthogy az **új részvények is** 1912. év január hó 1-től kezdve jogosultak az osztalékban, a részvényjegyzők tartoznak a fentiek szerint a befizetéseik után 1912. év január 1-től a befizetés napjáig 5% kamatot fizetni.

9. Az új részvények — az összes befizetéseket nyugtató ideiglenes részvényelismervények ellenében — adatként ki az intézet pénztáránál az 1912. év folyamán az igazgatóság által később megállapítandó és hirdetményileg közzéteendő időben.

10. Azon ideiglenes részvényelismervények számai, a melyekre a befizetések az esedékesség napján nem teljesítettek, a befizetések határidejének lejártá után egy rozsnyói hírlapban a különbeni jogkövetkezményekre való utalás mellett háromszor közzétételnek. Négy héttel az utolsó közzététel után joga van a társaságnak kijelenteni, miszerint a késedelmes részvényjegyzők **jogaikat**, az ideiglenes részvényelismervények pedig **érvényüket** elvesztették és fel van jogositva az igazgatóság ezen utóbbiak helyett ugyanazon számmal ellátott új részvényeket eladni. Ez esetben a korábbi részvényjegyzők befizetéseiket elvesztik és a befizetések a különleges tartalékalap javára esnek. **Megilleti azonban a társaságot vagylagosan azon jog is, hogy a befizetéseket elmulasztó részvényaláírókon a hátralékos részletet 7%-os késedelmi kamatokkal együtt per útján is behajthassa.**

Rozsnyó, 1912. márczius 4.

Rozsnyói Takarékpénztár és Zálogház Részvénytársaság. i g a z g a t ó s á g a .